

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 602/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej Advokátskou kanceláriou STOKLASA & STOKLASOVÁ s. r. o., Farská 25, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 110/2016 a jeho uznesením z 24. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len

„listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 110/2016 a jeho uznesením z 24. marca 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 6. júna 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalovaná účastníčkou konania vedeného Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 18 C 269/2013, v ktorom sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala zaplatenia sumy 10 000 € ako náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Žalobkyňa odôvodnila žalobu tým, že sa domáhala práva na ochranu svojej osobnosti a osobnostných práv podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, do ktorých sťažovateľka neoprávnene zasiahla ako vodička motorového vozidla pri dopravnej nehode, pričom v rámci trestného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 33 T 148/2012 bola preukázaná vina sťažovateľky. Žalobkyňa utrpela pri tejto dopravnej nehode trieštivú vnútrokĺbovú zlomeninu dolnej časti ľavej vretennej kosti s posunom kostných úlomkov, zlomeninu ľavého kĺbka stehennej kosti pod hlavicou stehennej kosti s posunom kostných úlomkov a trieštivou zlomeninou ľavého predlaktia s posunom kostných úlomkov.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že samotná žalobkyňa v rámci svojej výpovede na pojednávaní v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 18 C 269/2013 svoj nárok odôvodnila tým, že jej operácia trvala tri hodiny, na ruke jej zostali jazvy, ktoré si musí zakrývať oblečením alebo veľkými hodinkami, bojí sa ísť cez prechod, hoci voľakedy bez problémov vyšla aj na orech. Zatiaľ nevyhľadala pomoc psychiatra. Pri ceste autom musí v ňom byť v pololežatej polohe. Kríva, mala by ísť na výmenu kĺbu, musí však dať sponzorské nemocnici vo výške 3 000 € a musí dať aj sponzorské operatérovi. Vyžaduje si 24-hodinovú opateru. Žalobkyňa ďalej uvádza, že variť navarí a ožehlí len to najnutnejšie. Nemôže chodiť po schodoch, býva na siedmom poschodí, stane sa, že dvakrát do mesiaca nejde výťah a vtedy síce ide po schodoch, ale pomáha jej manžel. Má strach z áut a prechodov. Je zamestnaná na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite ako upratovačka. Pracovný čas má od 7.30 h do 15.30 h. K dispozícii má vozík, o ktorý sa môže oprieť,

rovnako tak aj o mop, pričom práca jej trvá dlhšie, robí ju pomalšie, ale robí ju. Musí vydržať ešte tri roky, potom pôjde do dôchodku. Keď ide peši, udrží nákupnú tašku s mliekom a rožkami. Podlahu umýva mopom tak, že ho drží oboma rukami, robí to rovnako ako pred nehodou, avšak pomalšie.

Podľa zistenia okresného súdu žalobkyni bola z titulu bolestného vyplatená suma 2 751 €, z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia suma 4 267 €, z titulu straty na zárobku počas práceneschopnosti 435,40 € a z titulu vecnej škody 44,85 €, teda spolu 7 498,25 €.

Okresný súd dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru, že žalobkyňa sa domáhala nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu ochrany osobnosti. Žalobkyňa v žalobe aj na pojednávaní popísala zranenia, ktoré utrpela pri dopravnej nehode, ale aj to, aké sú následky poškodenia jej zdravia. Okresný súd považoval za preukázané, že sa žalobkyňa nároku domáhala na základe tých istých skutkových okolností, v súvislosti s ktorými jej bola poukázaná poisťovňou náhrada škody ako bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalobkyňa inak skutkovo neodôvodnila tvrdenia, na základe ktorých by mala prípadne nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru okresného súdu žalobkyňa sa nemôže na základe totožných skutkových tvrdení domáhať ochrany osobnosti, keď na základe týchto skutkových tvrdení jej už bola priznaná náhrada škody. Nie je totiž prípustné, aby sa osoba, ktorá bola dotknutá na zdraví, pokúšala žalobou o ochranu osobnosti nahradzovať či navyšovať svoje nároky z titulu náhrady škody. Na základe už uvedených dôvodov okresný súd žalobu zamietol a vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozsudku.

Proti rozsudku okresného súdu podala žalobkyňa odvolanie, avšak neskôr ho v plnom rozsahu vzala späť, na základe čoho uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 294/2015-167 zo 16. júla 2015 bolo odvolacie konanie zastavené.

Uznesením okresného súdu č. k. 18 C 269/2013-173 z 26. novembra 2015 bola žalobkyňa zaviazaná zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 2 513,30 € na

účet jej právneho zástupcu. Okresný súd vychádzal z hodnoty sporu 10 000 €, teda zo sumy uplatnenej žalobkyňou.

Proti uzneseniu okresného súdu podala žalobkyňa odvolanie s argumentáciou, že správne sa pri stanovení výšky tarifnej odmeny nemalo vychádzať zo sumy 10 000 €, ale zo sumy 2 000 € s poukazom na ustanovenie § 10 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „advokátska tarifa“), keďže v spore išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 110/2016-181 z 24. marca 2016 bolo uznesenie okresného súdu zmenené tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 900,06 €. Podľa názoru krajského súdu predmetom sporu bola ochrana osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, pričom v takomto prípade tarifná hodnota v zmysle § 10 ods. 8 advokátskej tarify predstavovala sumu 2 000 €.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd porušil jej označené práva podľa ústavy, listiny a dohovoru.

Krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu konštatovaním, že na rozdiel od okresného súdu je toho názoru, že predmetom sporu bola ochrana osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy. Tento právny názor (napriek tomu, že išlo o zmeňujúce rozhodnutie) podľa sťažovateľky nijakým spôsobom neodôvodnil, čo znamená, že uznesenie krajského súdu je nedostatočne odôvodnené, a to zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku.

Sťažovateľka vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobkyne uviedla: *„Skutočnosť, že návrh navrhovateľky bol označený ako Žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch neznamena, že navrhovateľka sa aj reálne domáhala náhrady nemajetkovej ujmy. O skutočnosti, že navrhovateľka svojim návrhom nežiadala náhradu nemajetkovej ujmy svedčí aj právoplatný rozsudok okresného súdu, v ktorom je uvedené, že navrhovateľka sa*

v návrhu domáhala úhrady sumy 10 000 € na základe tých istých skutkových okolností, na základe ktorých jej bola poukázaná zo strany Allianz náhrada škody vyplatená titulom bolestného vo výške 2.751 € a sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 4.267 €. Spoukazom na ustanovenie § 13 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka sa má ust. § 10 ods. 8 vyhl. č. 655/2004 Z. z. aplikovať iba vtedy, ak bola súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch alebo aj v prípade, ak by navrhovateľke nebola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ale súd by konštatoval zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľky a primerané zadostučinenie navrhovateľky by malo spočívať v nejakej činnosti odporkyne, na ktorú by ju súd aj zaviazal. Navyše každé podanie je potrebné posudzovať podľa jeho obsahu a v tomto smere okresný súd jasne konštatoval, že navrhovateľka sa svojim návrhom náhrady nemajetkovej ujmy nedomáhala, práve naopak z obsahu podania, ako aj z výpovede navrhovateľky vyplynulo, že sa duplicitne domáhala náhrady škody.“

Na argumentoch uvedených vo vyjadrení na odvolanie sťažovateľka trvá aj teraz. Zdôrazňuje pritom, že krajský súd sa s týmito námietkami sťažovateľky nezaoberal a iba konštatoval svoj odlišný názor, podľa ktorého predmetom sporu bola ochrana osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy. Sťažovateľka však má právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, pričom je povinnosťou súdu účinne sa zaoberať námietkami a argumentmi účastníka konania, čo však krajský súd neurobil, keď svoj právny záver nijako neodôvodnil. Uznesenie krajského súdu je preto arbitrárne, nepresvedčivé a popiera základné princípy spravodlivého procesu.

Sťažovateľka žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 9Co/110/2016-181 z 24. marca 2016 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 9Co/110/2016-181 z 24. marca 2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konania.

3. Sťažovateľke priznáva náhradu trov konania právneho zastúpenia v sume 363,79 € (2 úkony právnej pomoci – príprava a prevzatie zastúpenia, sťažnosť á 143 € + režijný paušál 8,58 € + 20 % DPH), ktorú je Krajský súd v Nitre povinný vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie STOKLASA & STOKLASOVÁ s.r.o., Farská 25, Nitra, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 9 Co 110/2016-181 z 24. marca 2016 vyplýva, že ním bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 18 C 269/2013-173 z 26. novembra 2015 tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 900,06 € na účet jej právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti. Podľa konštatovania krajského súdu z obsahu spisu vyplýva, že predmetom konania je žaloba žalobkyne o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 10 000 € z titulu ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Sťažovateľka mala v konaní plný úspech, a preto podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku mala právo na náhradu trov konania, ktoré jej v súvislosti s týmto konaním vznikli a boli účelne vynaložené na uplatnenie alebo bránenie práva. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne rozhodol o trovách konania podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ale pritom nesprávne vychádzal z odmeny za jeden úkon právnych služieb vo výške 270,54 €. Na rozdiel od okresného súdu je krajský súd toho názoru, že predmetom sporu bola ochrana osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, pričom v takomto prípade tarifná hodnota v zmysle § 10 ods. 8 advokátskej tarify je 2 000 €. V dôsledku toho odmena za jeden úkon právnej služby bola iba 91,29 €.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu

zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka je presvedčená že hoci žaloba podaná žalobkyňou bola označená ako žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv žalobkyne v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, v skutočnosti z obsahového hľadiska išlo o náhradu škody na zdraví vo výške 10 000 €. To potvrdzujú podľa nej aj závery okresného súdu vo veci samej.

Podľa názoru ústavného súdu závery krajského súdu sa javia ako dostatočné a presvedčivé, nenesú teda známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Samotná skutočnosť, že sťažovateľka má na vec odlišný názor, porušenie označených článkov ústavy, listiny a dohovoru bez ďalšieho nezakladá.

Z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, možno ustáliť, že žalobkyňa sa nielen formálne (z hľadiska použitých slovných spojení, resp. právnych termínov), ale aj z obsahového hľadiska domáhala peňažného nároku vyplývajúceho zo zákonných ustanovení o ochrane osobnosti, teda z porušenia jej osobnostných práv. Tak z jej žaloby, ako aj účastníckej výpovede pred okresným súdom je zrejmé, že podľa jej právneho názoru či presvedčenia na základe označených skutočností má mať nárok nielen na náhradu škody za ublíženie na zdraví v podobe bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, ale aj na peňažné odškodnenie za nemajetkovú ujmu utrpenu na osobnostných právach v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Z právoplatného rozsudku okresného súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá, vyplýva, že žalobkyňa sa náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie osobnostných práv domáhala, opierajúc sa o tie isté skutkové okolnosti, na základe ktorých už predtým bola (zrejme bez súdneho rozhodnutia) odškodnená poisťovňou, u ktorej bola zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sťažovateľky poistená. Podľa právneho názoru okresného súdu je vylúčené, aby na základe rovnakých skutočností, resp. na základe rovnakých následkov bola poskytnutá tak náhrada škody na zdraví, ako aj peňažná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu ochrany osobnosti. Keďže na základe uplatnených skutočností žalobkyňa už dostala náhradu škody, jej nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy z titulu ochrany osobnosti vyhodnotil ako nedôvodný, a žalobu preto zamietol.

Vzhľadom na obsah uvedených listinných dôkazov ústavný súd nemá pochybnosti o tom, že predmetom konania bol nárok na peňažné plnenie ako satisfakciu za porušenie osobnostných práv, a preto právne posúdenie otázky výšky náhrady trov právneho zastúpenia zo strany krajského súdu sa javí ako opodstatnené.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júla 2016